

Bevkova pisma s poslanskega sedeža

Pisma so bila od nekdaj najbolj razširjena oblika pisanja. So zelo prilagodljiva besedilna vrsta, po vsebini njihova snov ni z ničimer omejena, slog in oblika pa sta odprta za različne naslovnike in namene, od osebnih do uradnih in poslovnih, od intimnih do javnih oziroma odprtih, segajo od gole obvestilnosti do takih z umetniško vrednostjo. Ob vsej raznolikosti pa vsako pismo razkriva piščev značaj in njegovo sposobnost upoštevati naslovnika.

V času, ko še ni bilo posebnega programa na nacionalni televiziji, poljudno imenovanega parlamentarni kanal, je bilo možnosti slediti delu posameznega poslanca ali poslanke bolj malo. V javnosti so bili popularni in vsesplošno prepoznavni le redki, tako da so poslanke in poslanci iskali različne poti, kako priti do svojih volivk in volivcev. Zato je bilo predvsem od razumevanja lokalnih medijev odvisno, ali so odprli svoj prostor za strnjeno poročanje iz parlamenta. Sčasoma so vse pomembnejšo vlogo dobila sodobna komunikacijska sredstva. Vendar vsi ljudje nimajo dostopa do njih, prav tako pa je treba upoštevati specifične navade in potrebe okolja. Kako so se komunikacijske možnosti in tudi navade spreminjale, pa je najbolj razvidno iz Bevkovih pripisov ob koncu pisem: sprva je obveščal, kdaj ga lahko volivke in volivci najdejo v poslanski pisarni, leta 2000 je temu obvestilu dodal še elektronski naslov in včasih tudi telefonsko številko, proti koncu pa je stalnica samo še elektronski naslov.

Bevkova pisma so zato opravljala pomembno poslanstvo, ker so vzpostavljala stik med politikom in okoljem, ki ga je izvolilo. Pismo je za tako nalogo najboljša oblika, ker je svojevrsten pogovor pisca z naslovnikom. Čeprav se Samo Bevk loteva tudi splošnih tem, zanimivih za prostorsko nedoločnega bralca, pa je poudarek vendarle na temah, ki zadevajo predvsem Idrijo in Cerkljo z okolico ter Posočje. Da računa na svoje zveste bralke in bralce, ki so jim znani vsi večji in manjši kraji na tem območju, je najbolj očitno, kadar poroča s svojega obiska tujine, denimo Avstralije, ko poimensko navaja, s katerimi rojaki se je srečal in pri tem omenja tudi njihov krajevni in rodbinski izvor.

Samo Bevk je človek dialoga, povezovanja in tudi jasno zastavljenih ciljev. Vse to odseva iz njegovih pisem. Politiko je razumel kot odgovornost do ljudi, zato je za uresničitev zastavljenih projektov iskal podporo prek koalicijsko/opozicijskih meja. Pri tem je bil trmasto vztrajen in neomajen. Vendar do sogovornikov ne nespoštljiv.

Med temami, s katerimi se je ukvarjal vrsto let, so glavne: bolnica Franja, rudnik živega srebra, posledice dela z azbestom, majski hrošči, bolnišnične okužbe, soška postrv, šah, čipke, botanični vrt, svetlobno onesnaževanje, predvsem pa Keltika in kulturni tolar/evro ... Vendar tudi sam ni mogel v pismih zajeti vsega, kar ga je v petih

poslanskih mandatih zaposlovalo. V nekaterih pismih se delo v parlamentu prepleta z delom v lokalni skupnosti, kar je povezano tudi z njegovimi funkcijami v občini Idrija. Če je presodil, da bi bilo neko pismo, govor ali vprašanje zanimivo za širši krog, ga je vključil v svoje pismo. Včasih popelje bralca v tujino, spet drugič mu opiše delovanje parlamenta ali napove svoj volilni program.

Od avgusta 1997 do julija 2014 je izšlo 246 pisem.

V knjižni izdaji so pisma naslovljena, s tem je vsebinska orientacija lažja, prav tako pa je lažje presoditi obseg in tehtnost opravljenega v dolgoletni poslanski karieri. Bralci iz drugih delov Slovenije ne bodo vedno prepoznali krajev, o katerih govore pisma, bodo pa dobili informacije o delu parlamenta, ki ni samo nekoristno prepiranje in polemiziranje, ampak tudi dogovarjanje in povezovanje. Čeprav je v pismih poudarek na posameznikovem delu in njegovi percepciji dogajanja, pa je iz konteksta mogoče razbrati, da je zastavljeno mogoče uresničiti samo v povezavi med deležniki, predvsem pa ni nič samoumevno in samodejno. V času, ko je politika izgubila ugled in zaupanje, ko je le malo tistih, ki jo štejejo za resno in odgovorno opravilo, je to zelo pomembno, predvsem pa potrebno zavedanje.

Številke sedežev, s katerih je Samo Bevk pošiljal svoja pisma, so se spreminjale, ni pa se spreminjalo njegovo tovarištvo, pozornost do drugih, omikanost in zavezanost poslanstvu, ki so mu ga zaupali volivke in volivci.

Majda Potrata

Predgovor

Moje prvo »Pismo s poslanskega sedeža 108« je idrijski časopis ABC objavil 12. avgusta 1997, zadnje 18. julija 2014. V tem obdobju je bilo objavljenih 246 pisem. Napisal sem sicer še dve, eno pomotoma ni bilo objavljeno, drugega pa sem naslovil »Namesto Pisma s poslanskega sedeža 108« in ga v knjigi ni, ker vsebinsko ni spadal v kontekst.

Idejo za moje dopisovanje iz Ljubljane je dal urednik ABC-ja Damijan Bogataj, za kar sem mu z današnje perspektivne nadvse hvaležen. Sicer pa je bila to moja dodatna obremenitev ob rednem delu v državnem zboru. Poleti 1997 sva se z urednikom dogovorila, da postanem redni mesečni dopisnik iz Ljubljane in tako poročam o svojem delu v slovenskem parlamentu. To je bil tudi eden izmed načinov, kako ohraniti stik z lokalnim okoljem, pravzaprav z mojim volilnim okrajem, ki je obsegal občini Cerklno in Idrija.

Na državnozborske volitve sem se jeseni leta 1996 podal kot župan Idrije. Na prvi seji 28. novembra 1996 mi je državni zbor potrdil poslanski mandat, ker pa je statut idrijske občine zahteval poklicno opravljanje županske funkcije, sem moral leta 1997 kot župan odstopiti. V večini drugih občin so bili predpisi bolj ohlapni in se je lahko novoizvoljeni poslanec sam odločil, da župansko funkcijo opravlja nepoklicno. Res pa je tudi, da takrat v Idriji ni bilo politične volje za spremembo statuta. Hkratno opravljanje obeh funkcij je bilo vsaj tistega pol leta zame zelo naporno in po odstopu sem si resnično oddahnil. Mnogo let kasneje smo v državnem zboru celo zakonsko predpisali nezdržljivost županske in poslanske funkcije. Prav prekinitvev institucionalne povezave z idrijsko občino je leta 1997 botrovala moji odločitvi za redno sodelovanje s časopisom ABC.

Moj dolgoletni poslanski kolega in vodja poslanske skupine Socialnih demokratov Miran Potrč je lani izdal spomine z naslovom »Klic k razumu«. V uvodu je poudaril, da knjiga ni njegov življenjepis, temveč le izbor pomembnih dogodkov in dejanj, ki so zaznamovali njegov značaj in delo. Ter da v spominih opisuje tudi družbene okoliščine, kakor jih je sam videl in doživljal.

Tudi ta knjiga ne prinaša mojega življenjepisa, niti mojih spominov. Posebnost tega dela je, da je nastajalo sproti. Vsak mesec, oziroma še bolj pogosto, sem sedel za mizo in se najprej moral odločiti, o čem bom poročal, ali o kakšni veliki nacionalni temi, o kateri so že poročali vsi mediji, ali o bolj lokalno obarvani tematiki. Velikokrat je bila to najtežja odločitev, zato ta knjiga ni presek dogodkov tistih nekaj tednov med posameznimi pismi, temveč sem večinoma izbiral tematike, s katerimi sem se v konkretnem obdobju ukvarjal. Nekatere teme so se kot rdeča nit vlekli skozi vseh

Knjigo posvečam mami Mariji in očetu Ivanu Bevku.

Ob 90. rojstnem dnevu očeta v rojstni vasi Čeplez na Cerkljanskem, 23. maj 2010

mojih pet poslanskih mandatov. Vsebina tako zlasti odslikava probleme »mojega« volilnega okraja zadnjih osemnajst let.

Vsekakor bo knjiga, obogatena še z izborom iz obsežne fotografske dokumentacije, dobrodošla za vsakogar, ki se bo želel seznaniti z vsakdanjim, pogosto napornim delom slovenskega poslanca, ki svojega poslanstva ni izkoriščal za osebno promocijo. Do kolegic in kolegov ter sodelavcev sem imel vedno spoštljiv odnos. Nikoli nisem iskal zdrah ali jih spodbujal. Novinarica Saša Dragoš je v uvodu v najin intervju, ki je bil 8. avgusta 2014 objavljen v Primorskih novicah, zapisala, da sem z vztrajnostjo, umirjenostjo in delavno naravo odstopal od ukoreninjene podobe povprečnega slovenskega politika. »Prva ga je nesporno stala marsikakšnega javnega odmeva po rezultatih, ki jih je v državnem zboru nizal skozi pet mandatov, a umikala vsakdanjim zdraham. Druga ga je prikovala v delo, ki mu ga niti v teh dneh, ko je za prgišče glasov ostal brez poslanskega sedeža, ne manjka.«

Na tem mestu se zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli sodelovali ali pripomogli k nastanku oz. izidu te knjige. Najprej Založbi Bogataj in direktorju Damijanju Bogataju, sodelavki založbe Branki Štremfel za prelom in koristne nasvete ter Slavici Makuc Bric, ki je z lektoriranjem pisem za knjižno objavo »skušala ohranяти

UVOD

poročevalski, deloma uradovalni, a hkrati živ, govorjen avtorjev jezik in slog ter obenem slediti pravopisni in splošni jezikovni normi«. Hvaležen sem oblikovalcu Juriju Pfeiferju in Ljubu Likarju za pomoč pri urejanju fotografskega gradiva ter mag. Borutu Peršolji iz državnega zbora. Še posebej bi se rad zahvalil poslanski kolegici mag. Majdi Potrata za uvodni nagovor. Najlepša hvala tudi Davorinu Mikužu iz tiskarne »Birografika Bori«. Izid knjige so podprli Kolektor Group, FMR d. d., Studio Moderna in stranka Socialnih demokratov. Vsem iskrena hvala.

Samo Bevk

Idrija, februar 2015

12. avgust 1997

Osebna izkaznica Državnega zbora Republike Slovenije

Moje prvo pismo iz slovenskega parlamenta je prišlo zelo pozno, pa še med parlamentarnimi počitnicami povrh vsega. Sedaj ko so občinski svetniki (in dokaj zmedena zakonodaja na področju lokalne samouprave) dokončno poskrbeli za to, da nisem več institucionalno povezan z Občino, sva se z urednikom ABC-ja Damijanom Bogatajem dogovorila, da postanem redni mesečni dopisnik iz Ljubljane. Sicer pa ob ponedeljkih med 9. in 12. uro uradujem v svoji poslanski pisarni v Študentovski ulici št. 1 v Idriji, kjer ste, spoštovane bralke in bralci, vedno dobrodošli.

V prvem pismu bi vam rad na kratko navrgel nekaj podatkov iz osebne izkaznice Državnega zbora Republike Slovenije, saj mi je za temeljito predstavitev žal odmerjeno premalo prostora. 88 poslancev nas je organiziranih v sedmih poslanskih skupinah, številko 90 pa zaokrožata samostojna poslanka madžarske narodne skupnosti, predmetna učiteljica Maria Pozsonec in poslanec italijanske narodne manjšine Roberto Battelli, ki je po poklicu novinar.

Vodje poslanskih skupin, oba predstavnika manjšin, predsednik in trije podpredsedniki državnega zbora sestavljajo kolegij, ki je zelo pomemben posvetovalni organ predsednika Janeza Podobnika. Kolegij določa vozni red parlamenta, pri njegovem delu pa sodelujeta generalna sekretarka zbora Jožica Velišček in sekretar sekretariata za zakonodajo in pravne zadeve Milan Baškovič. Zelo pomembno funkcijo ima dipl. pravica Jožica Velišček, lahko bi ji rekli direktorica kolektiva Državnega zbora, ki šteje kar 284 ljudi, od zaposlenih v službi vzdrževanja in kuhinji do številnih svetovalcev za različna področja. Naj omenim samo Toneta Špolarja, svetovalca Odbora za infrastrukturo in varstvo okolja, ki je bil nekaj let vodja oddelka za urbanizem v idrijski občini. Generalna sekretarka Veliščkova je tista gospa, ki sedi na desni strani predsedujočega in s svojimi tihimi nasveti velikokrat odločilno poseže v potek vsakokratnega zasedanja. Pravni izvedenec Milan Baškovič (za razliko od generalne sekretarke ga televizija skoraj nikoli ne pokaže) pa je s svojimi strokovnjaki, med njimi je tudi mag. Miro Cerar, sin istoimenskega legendarnega slovenskega telovadca, tisti, ki skrbi, da so zakoni, proizvedeni v DZ, pravno neoporečni. Brez njegovih številnih posegov bi se pri izvajanju sprejetih zakonov velikokrat srečali z bistroumnimi nesmisli poslanskih umotvorov.

Vodje poslanskih skupin opravljajo zelo zahtevno in odgovorno delo, po mojem mnenju so to delavno daleč najbolj obremenjeni poslanci. Našo poslansko skupino Združene liste socialnih demokratov vodi neutrudni Miran Potrč, 59-letni pravnik doma iz Zagorja, sicer pa veteran slovenske politike in nekdanji predsednik

I. MANDAT

Skupščine Socialistične Republike Slovenije. Delim mnenje s številnimi poslanskimi kolegi iz različnih strank, da velja Potrč za strokovno najboljše podkovanega poslanca z odličnim poznavanjem zakonov, ki so v proceduri. Samo v našem mandatu smo obravnavali 260 zadev in sprejeli 113 zakonov.

Poslance Slovenske ljudske stranke vodi doktor kmetijskih znanosti Franc Zagožen, 55-letni politik, ki se je izmed vseh poslancev SLS najtežje sprijaznil z novo vladno koalicijo. Brez mnenja in velikokrat odločilnega stališča dr. Zagožna se v državnem zboru ne zgodi nič pomembnega.

41-letni strojni tehnik Tone Anderlič, prekaljeni zsmsjevski politik, vodi najštevilčnejšo poslansko skupino najpomembnejše vladne stranke Liberalne demokracije Slovenije. Priznati je treba, da je zelo raznorodno skupino LDS težko obvladovati, Anderliču to za sedaj kar dobro uspeva.

Gradbeni tehnik Ivo Hvalica, 61-letni politik iz Kanala, vodi največjo opozicijsko poslansko skupino, katere glavni cilj je rušenje sedanje vladne koalicije. Po mojem skromnem mnenju jim kljub napovedani interpelaciji v septembru to še ne bo uspelo.

Najstarejši vodja poslanske skupine je 70-letni diplomirani pravnik Anton Delak (DeSUS), ki se stalno pritožuje, da jih vladni stranki pri svojih odločitvah sploh ne vprašata za mnenje, po drugi strani pa od »upokojske stranke« pričakujeta slepo

Z idrijsko občinsko upravo ob predčasnem zaključku županskega mandata leta 1997

podporo. Delak je že večkrat nezadovoljen napovedal konec te slepe ljubezni, vendar dlje od verbalnih groženj še niso prišli.

Poslansko skupino Slovenskih krščanskih demokratov formalno vodi 47-letni pravnik Miroslav Mozetič, vendar zaradi krize, v kateri se nahajajo, ne delujejo kot ubran orkester. Z malo pretiravanja lahko rečem, da so vsak zase svoja poslanska skupina, kot celota pa delujejo v senci starejšega in večjega opozicijskega brata.

Vedno pa v parlamentu zelo originalno nastopa 49-letni dipl. farmacevt Zmago Jelinčič, vodja poslanske skupine Slovenske nacionalne stranke, ki v poslanski klopi sedi zraven kolegice in prijateljice Polonce Dobrajc.

Tako. Sedaj veste, kdo so tisti politiki, ki vodijo parlament. Skoraj nikjer nobene ženske, tako kot v Vladi Republike Slovenije, ki ne premore niti ene ministrice. Menda ni države v Evropi, ki bi nam bila lahko v tem oziru kos. Edina svetla izjema je profesorica fizike Eda Okretič - Salmič, ki je v novejši slovenski politični zgodovini v nekaj mesecih naredila najbolj bliskovito politično kariero od gimnazijske učiteljice v Kopru do podpredsednice Državnega zbora Republike Slovenije. Podpredsednika sta še ptujski župan dr. Miroslav Luci in njegov nekdanji kolega iz Murske Sobote Andrej Gerenčar.

Vsem skupaj želim prijazno poletje in lepe počitnice, z novim pismom iz parlamenta se ponovno oglasim v septembru.

Vaš Samo Bevk

P. S.: Skoraj bi pozabil. Zadnji dan zasedanja so v menzi pripravili zelo dobre vampe, ki mi jih je postregel sam gospod Drnovšek.

12. september 1997

Zakonu o kulturnem tolarju zelo dobro kaže

Mesec dni je naokrog in čas parlamentarnih počitnic je zelo hitro minil. V poslanske klopi smo ponovno sedli to sredo na izredni seji, ko smo poslušali predstavitev letošnjega proračuna. Sedaj je vse skupaj zelo pozno in celo neresno, poleg tega je proračun v veliki meri že porabljen. Že bežen pogled v postavke pa pokaže, da predlog proračuna do idrijsko-cerkljanske regije ni bil prav zelo radodaren, posebej to velja za našo magistralno cesto Keltiko. Na to dejstvo bom lahko opozoril šele konec septembra, ko bomo pričeli s splošno obravnavo in bo možno vlagati amandmaje. Državni zbor Republike Slovenije je torej začel delati s polno paro in kot

vsako leto se nam tudi tokrat obeta vroča politična jesen. Več o septembrskem parlamentarnem dogajanju vam bom poročal v prihodnji številki.

Tokrat bo pismo namenjeno kulturi oz. t.i. zakonu o kulturnem tolarju. Tudi sicer sta glede na razdelitev nalog v naši poslanski skupini kultura in šolstvo moje področje. Poleg tega sem član še štirih odborov in komisij: Odbora za infrastrukturo in okolje, Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, Odbora za spremljanje uresničevanja Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije in Komisije za peticije.

Prav »zakon o kulturnem tolarju« je bil tisti projekt, v katerem sem se najbolj angažiral, saj je bila poslanska skupina ZLSD, skupaj s SNS, tista, ki je zakon februarja 1996. leta poslala v parlamentarno proceduro. Kmalu zatem so podpise k zakonu prispevali tudi posamezni poslanci iz vseh parlamentarnih strank. Kljub temu je zakonski predlog čakal na prvo obravnavo vse do letošnjega julija, se pravi polnih 18 mesecev. To je bilo razumljivo, ostro mu je nasprotovala Vlada Republike Slovenije, medtem ko ga je Ministrstvo za kulturo, tako pod Pelhanom (zakon je pripravil prav on), Dularjem in Školčem, podpiralo. Zakon pa ni in ni našel svojega mesta na dnevnem redu zasedanja, kljub sklepu pristojnega parlamentarnega odbora. Vodstvu državnega zbora sem zato napisal odprto pismo, ki so ga nekateri časopisi celo objavili. Kolegij predsednika se je kulture končno »usmilil« in tik pred parlamentarnimi počitnicami je bil zakon v prvi obravnavi z velikim konsenzom skoraj vseh poslancev sprejet. Če bo zakon sprejet tudi v drugi in tretji obravnavi (o tem sam ne dvomim), bo kultura v naslednjih šestih letih dobila dodatnih 12 mil. SIT (po cenah iz septembra 1995. leta) za obnovo kulturne dediščine, investicije v kulturne zavode, knjižničarstvo in ljubiteljsko dejavnost.

Tudi idrijsko-cerkljanski regiji se obeta zajeten kos kulturne pogače. Na spisku je kompletna tehniška dediščina rudnika, grad Gewerkenegg, klavže na Kanomljici, arheološko najdišče Divje babe ter Partizanska bolnišnica Franja in Partizanska tiskarna Slovenija.

Seveda sem na koncu v zvezi s prejšnjim pismom dolžan še pojasnilo: predsednika vlade dr. Janeza Drnovška v parlamentarni menzi nisem še nikdar videl, vampe pa mi je postregel zelo prijazen natak, njegov soimenjak.

Zelo sem bil vesel, da je predsednik države Milan Kučan (drugi z leve) na moje povabilo obiskal Idrijo in si med drugim ogledal najboljši tehniški muzej leta 1997. Z organizacijo njegovega obiska sem imel kar nekaj dela. Z desne še: direktorica idrijskega muzeja Ivana Leskovec, župan Cveto Koder in kustos Janez Kavčič.

10. oktober 1997

Nočna seja in zapoznelo sprejemanje proračuna za leto 1997

Slovenski parlament je bil septembra v znamenju izrednih sej, saj so bile na dnevnem redu kar tri. Na 13. izredni seji so predlagatelji predstavili letošnji proračun, 14. seja je bila v znamenju interpelacije o delu vlade, neuspeha pri vstopanju v zvezo NATO ter nadaljnje drobotve Slovenije na nove občine, na 15. izredni seji pa smo izvolili novega zunanjega ministra dr. Borisa Frleca, razpravljali o denacionalizaciji in predvsem opravili splošno razpravo o proračunu za leto 1997.

Kot poslanec imam malo nelagoden občutek, kajti v slabem letu dni smo imeli kar petnajst izrednih sej in samo šest rednih, pa še ta ni dokončana. Zunanji opazovalec bi lahko na podlagi teh dejstev mirno verjel, da v naši državi vladajo izredne razmere, kar pa seveda še zdaleč ne drži. Zato mi je bilo še toliko bolj nerazumljivo, da si je vodstvo državnega zbora dovolilo celo nočno sejo, ki se je končala v soboto, 27. septembra 1997, ob 4. uri zjutraj. Ne samo to, "intelektualno mučenje" je neposredno prenašala celo nacionalna televizija, gledalci pa ste v bistvu